

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
Педагогічний факультет
Кафедра дошкільної освіти**

З Б І Р Н И К НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**за матеріалами
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ
НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ: ВІД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО
ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ
(ВІТЧИЗНЯНИЙ І СВІТОВИЙ ДОСВІД УПРОВАДЖЕННЯ)»**

24 квітня 2025 року

Київ 2025

Інноваційні освітні технології в системі неперервної освіти: від дошкільної освіти до освіти дорослих (вітчизняний і світовий досвід упровадження): Збірник наукових праць (за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції 24 квітня 2025 року, м. Київ, Україна) / за заг. ред. Т. О. Олефіренка, Г. Г. Цветкової, Л. В. Барановської, В. М. Гальченко. Київ: Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2025. 231 с.

У збірнику вміщено наукові праці та матеріали, покладені в основу доповідей, повідомлень, аналітичних оглядів вчених, представників наукових шкіл України і зарубіжжя, здобувачів вищої освіти та наукових ступенів, педагогів-практиків та усіх інших зацікавлених у проблематиці, висвітленій під час роботи Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційні освітні технології в системі неперервної освіти: від дошкільної освіти до освіти дорослих (вітчизняний і світовий досвід упровадження)» 24 квітня 2025 року.

Матеріали Збірника можуть бути корисними науково-педагогічним працівникам, здобувачам вищої освіти та наукових ступенів, які здійснюють дослідження в межах відповідних напрямів, педагогам-практикам закладів освіти та усім, хто цікавиться вітчизняним і світовим досвідом та інноваційними освітніми технологіями в системі неперервної освіти: від дошкільної освіти до освіти дорослих.

Редакційна колегія:

Олефіренко Тарас Олексійович, кандидат педагогічних наук, професор, декан Педагогічного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Цветкова Ганна Георгіївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (голова)

Барановська Лілія Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Гальченко Вікторія Миколаївна, доктор психологічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Шулигіна Раїса Андріївна, кандидат педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Кузьменко Ірина Анатоліївна, викладач кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Шелепко Галина Володимирівна, викладач кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Матеріали подані в авторській редакції.

Автори статей несуть відповідальність за науковий та літературний зміст, достовірність викладених фактів, цитат, посилань на використані джерела та дотримання принципів академічної доброчесності. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії

© УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025

© Кафедра дошкільної освіти, 2025

© Автори статей, 2025

Жуковський Максим Олегович

РОЛЬ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ
ЛІКАРІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ..... 152

Журавель Наталія Вікторівна

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
БАКАЛАВРІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ..... 157

Журат Юлія Василівна

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА-ДОШКІЛЬНИКА В
ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ: ВИКЛИКИ ТА УРОКИ
З РУМУНІЇ..... 164

Мацук Людмила Олександрівна

ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ
ГАЛУЗІ: ДОСВІД США..... 168

Литвиненко Павло Сергійович

ЧИННИКИ УСПІШНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ
ПСИХОЛОГІВ..... 174

Ніколаєску Інна Олександрівна

ДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЛЕГО-ТЕХНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ
КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ..... 180

Плачинда Тетяна Степанівна,

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ВИЩІЙ ОСВІТІ: ВИКЛИКИ, МОЖЛИВОСТІ
ТА ВІДПОВІДАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ..... 186

Петровський Богдан Ігорович

МЕТОДИКА ВЗАЄМОДІЇ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ
ОСВІТИ ТА РОБОТОДАВЦІВ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ІТ-СФЕРИ... 192

Пономаренко Тетяна Олександрівна

РОЗВИТОК УПРАВЛІНСЬКОЇ ТВОРЧОСТІ МАЙБУТНІХ
КЕРІВНИКІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ
ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ПЕДАГОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ. 197

Стойка Олеся Ярославівна

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ У ЦИФРОВУ ДОБУ: МІЖНАРОДНИЙ
ДОСВІД І УКРАЇНСЬКІ ВИКЛИКИ..... 203

УДК [373.2.091.113 : 005.3 – 043.83] – 047.48 (043.3)

Пономаренко Тетяна Олександрівна,

доктор педагогічних наук,
професор, професор кафедри дошкільної освіти

Факультету педагогічної освіти

Київського столичного університету

імені Бориса Грінченка,

м. Київ, Україна

РОЗВИТОК УПРАВЛІНСЬКОЇ ТВОРЧОСТІ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ПЕДАГОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

***Анотація.** Окреслено актуальність проблеми розвитку управлінської творчості в майбутніх керівників дошкільної освіти на засадах використання технології педагогічного менеджменту. Визначено теоретичні засади досліджуваної проблеми. Уточнено сутність основних понять дослідження «управлінська культура», «управлінська творчість», «педагогічний менеджмент». Розкрито сутність розвитку управлінської творчості в межах реалізації етапів педагогічного менеджменту: (організаційно-мотиваційного; планувального; координаційно-стимулювального; контрольного-оцінювального). Визначено умови ефективного розвитку управлінської творчості. Окреслено інтерактивні форми, методи розвитку означеної творчості.*

***Ключові слова:** управлінська культура, управлінська творчість, майбутні керівники дошкільної освіти, технологія педагогічного менеджменту.*

***Abstract.** The relevance of the problem of developing managerial creativity in future leaders of preschool education based on the use of pedagogical management technology is outlined. The theoretical foundations of the researched problem are*

determined. The essence of the main concepts of the research «managerial culture», «managerial creativity», «pedagogical management» is clarified. The essence of the development of managerial creativity within the implementation of the stages of pedagogical management is revealed: (organizational and motivational; planning; coordination and stimulation; control and evaluation). The conditions for the effective development of managerial creativity are defined. Interactive forms, methods for developing the quality under study are outlined.

Keywords: *managerial culture, managerial creativity, future leaders of preschool education, pedagogical management technology.*

У контексті підготовки керівників дошкільної освіти з орієнтацією на європейські, світові освітні стандарти, відчувається гостра необхідність у формуванні управлінської культури керівників як цілісної, інтегрованої, складної за змістом професійної якості, основою якої є управлінська компетентність. При цьому важливою характеристикою управлінської культури керівника, на відміну від його управлінської компетентності, є управлінська творчість. Формування управлінської культури неможливе без розвитку, стимуляції управлінської творчості як цілісного психологічного утворення особистості.

У ряді досліджень проаналізована проблема формування управлінської культури фахівців різних освітніх галузей: керівників школи (Л. Васильченко) [1]; вчителів як майбутніх менеджерів освіти (А. Губа) [2]; керівників загальноосвітніх закладів (С. Корольок [3]; В. Медведь [4]). Однак проблема розвитку управлінської творчості майбутніх керівників дошкільної освіти, як компонента їх управлінської культури, не була предметом спеціального наукового дослідження. На засадах концепції структурної організації особистості досліджувались (В. Моляко [5]; О. Семенов [6]; С. Сисоєва [7]) якості, характеристики творчо спрямованої особистості: активність, сконцентрованість уваги, висока вразливість, розвинене сприйняття, здатність фантазувати, високий інтелект тощо.

На основі аналізу наукової літератури, зокрема результатів ряду досліджень (В. Моляко [5]; О. Семенов [6]; С. Сисоєва [7]), ми визначили значення та сутність управлінської творчості керівників дошкільної освіти. При цьому ми враховували, що досягнення високого рівня розвитку дошкільної освіти можливе за умови ефективного управління означеним процесом. Ефективність управлінської діяльності керівників багато в чому визначається її творчим характером, управлінською творчістю. Управлінську творчість керівників дошкільної освіти ми розглядаємо як найвищий рівень прояву цілеспрямованої професійної управлінської діяльності, що характеризується новизною й соціально значущою спрямованістю. Управлінська творчість актуалізується в пошуку оптимального, унікального, авторського варіанту вирішення проблем; прийнятті нестандартних управлінських рішень; індивідуальністю (ментальністю) стилю управлінської діяльності з урахуванням соціальних запитів, потреб усіх учасників освітнього процесу.

Результати проведеного констатувального етапу експериментально-педагогічної діяльності засвідчили необхідність формування управлінської творчості майбутніх керівників дошкільної освіти як визначальної характеристики їх управлінської культури в умовах університетського навчання. На основі теоретичних засад нашого дослідження та результатів констатувального етапу експерименту з метою розвитку управлінської творчості майбутніх керівників дошкільної освіти було розроблено й впроваджено технологію педагогічного менеджменту. При цьому ми враховували, що частина управління, яка характеризується впливом суб'єкта управління на людей, визначається як менеджмент. Педагогічний менеджмент ми розглядаємо як технологію формування управлінської творчості керівників дошкільної освіти, що актуалізується на засадах особистісно орієнтованої, суб'єкт-суб'єктної взаємодії учасників освітнього процесу та зумовлює ефективний розвиток високопрофесійного керівника, здатного до здійснення творчої управлінської діяльності.

Оскільки базову сутність педагогічного менеджменту становить циклічне відтворення управлінських функцій (організації, планування, керування (координації й стимулювання), контролю), то технологія педагогічного менеджменту в нашому дослідженні розкриває послідовність, зміст та особливості актуалізації означених функцій з метою формування управлінської творчості керівників дошкільної освіти. Тож ми визначили етапи означеного процесу (організаційно-мотиваційний; планувальний; координаційно-стимулювальний; контрольно-оцінювальний) та їх сутність. На першому, організаційно-мотиваційному етапі реалізації технології педагогічного менеджменту, тобто етапі актуалізації організаційної управлінської функції, ми здійснювали розробку організаційної структури управління (визначали індивідуальні й колективні суб'єкти, між якими розподілялись повноваження й відповідальність за виконання управлінських функцій) та організаційного механізму управління освітньою діяльністю (окреслювали послідовність управлінських дій щодо реалізації конкретних управлінських функцій); визначали систему цінностей, що складають підґрунтя здійснення освітнього процесу; мотивували майбутніх керівників на цілеспрямоване професійне вдосконалення, доводили важливість розвитку їхньої управлінської творчості, глибокої професійної управлінської підготовки; готували викладачів до здійснення освітнього процесу на засадах технології педагогічного менеджменту й майбутніх керівників дошкільної освіти до участі в освітньому процесі на засадах означеної технології. На другому, планувальному етапі використання технології педагогічного менеджменту, ми здійснювали планування процесу освітньої діяльності основуючись на тому, що функція планування актуалізується в процесі певних етапів управлінської діяльності – педагогічного моделювання, педагогічного проектування, педагогічного конструювання.

У процесі педагогічного моделювання здійснювалося сприяння усвідомленню узагальненого образу освітньої діяльності з розвитку

управлінської творчості керівників дошкільної освіти всіма учасниками освітнього процесу. Розроблялися його концепція, принципи, стратегічні цілі.

Здійснення педагогічного проектування й прогнозування зумовлювало знайомство з ідеальною моделлю управлінської творчості майбутніх керівників й програмою розвитку їх управлінської творчості, а також аналіз та обговорення сутності означених феноменів. Педагогічне конструювання використовувалося з метою розробки, деталізації, опису окремих складових педагогічної системи (змісту лекційних, практичних, семінарських занять, засобів, форм, методів освітньої діяльності тощо).

На третьому, координаційно-стимулювальному етапі реалізації означеної технології ми приділяли особливу увагу застосуванню в освітньому процесі інтерактивних форм, методів навчання (контекстне навчання, модерація, розв'язування проблемних задач, проблемні питання, мозковий штурм, дискусії, аналіз ситуацій, ділові ігри, робота в парах, в групах, кейс-методи тощо); проблемам розвитку колективів навчальних груп; створенню комфортного, емоційно-позитивного психологічного клімату в групах студентів; забезпеченню демократичного, особистісно зорієнтованого, суб'єкт-суб'єктного стилю взаємодії всіх учасників освітнього процесу; стимулюванню, формуванню мотивації успішної навчально-пізнавальної діяльності студентів; попередженню конфліктів, їх конструктивному вирішенню тощо. Четвертий, контрольно-оцінювальний етап актуалізації технології педагогічного менеджменту ми присвятили реалізації управлінської функції контролю: плануванню та реалізації різних видів контролю; делегуванню функцій контролю всім суб'єктам освітнього процесу; зміщенню акцентів з реалізації контролюючої функції на рефлексивну діяльність студентів; здійсненню контролю на засадах усвідомлення мотивів та ціннісних установок щодо його застосування.

Освітня взаємодія викладачів зі студентами здійснювалась на основі актуалізації таких педагогічних умов: суб'єкт-суб'єктна взаємодія всіх учасників освітнього процесу; використання активних та інтерактивних методів

навчання; сприяння реалізації усіх компонентів людського «само» – самоорганізації, саморозвитку, самонавчання, самомотивації тощо.

Аналіз результатів контрольного етапу експерименту дав можливість довести ефективність використання технології педагогічного менеджменту з метою формування управлінської культури в майбутніх керівників дошкільної освіти в умовах університетського навчання.

Список використаних джерел

1. Васильченко Л. В. Формування управлінської культури керівника школи в системі післядипломної педагогічної освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Запоріжжя, 2006. 278 с.
2. Губа А. В. Теоретико-методичні засади формування управлінської культури вчителя – майбутнього менеджера освіти : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Луганськ, 2010. 512 с.
3. Корольок С. В. Розвиток управлінської культури керівників загальноосвітнього навчального закладу в процесі підвищення кваліфікації : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. К., 2005. 237 с.
4. Медведь В. В. Розвиток управлінської культури в професійно-технічному навчальному закладі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. К., 2007. 284 с.
5. Моляко В. О. Психологія творчості – нова парадигма дослідження конструктивної діяльності. *Розвиток педагогічної й психологічної наук в Україні 1992-2002* : зб. наук. праць до 10-річчя АПН України. Ч. 1. Харків : ОВС, 2002. С. 481 – 491.
6. Семенов О. С. Формування творчо спрямованої особистості старшого дошкільника у позашкільному навчальному закладі : монографія. Луцьк : ПВД «Твердиня», 2017. 520 с.
7. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості : підручник. К. : Міленіум, 2006. 346 с.